

žáner, a tak krátkym exkurzom vovádza čitateľa do problematiky tejto slovesnej formy. V kapitole s názvom *Rukopisná tradícia básnických listov Gregora z Nazianzu* sa venuje tradovaniu diela, pričom sa domnieva, že Gregor bol autorom obľúbeným, pretože v byzantskom období jeho dielo napodobňovali a často z neho excerpovali. Skôr než autorka pristúpi k vlastnej interpretácii Gregorových básní, venuje pozornosť symbolike pohanských prvkov v nich, rôznosti použitých oslovení a metrickej stránke básní, pričom osobitne rozoberá daktylský hexameter a elegické distichon.

Samotný preklad a výklad básní uvádza opisom kultúrnych pomerov a uvedením okolností vzniku jednotlivých básní. Autorka si zvolila postup, pri ktorom báseň najprv analyzuje a komentuje, iba potom uvedie jej ucelený básnický preklad, čo pomáha lepšie pochopiť súvislosti. Dovedna takto spracovala sedem básní, pričom najdlhšia z nich má 368 veršov a najkratšia, adresovaná Juliánovi, 30 veršov.

V diele sa okrem anglického záveru a skratiek citovaných biblických kníh nachádzajú aj dva druhy registrov: menný a za ním vecný a zemepisný. Tieto sú doplnené abecedne zoradeným zoznamom profánnych odkazov a zoznamom biblických odkazov zoradených podľa biblických kníh. Za nimi sa nachádza zoznam použitej literatúry. V krátkej edičnej poznámke sa autorka vyjadruje najmä k transkripcii mien a názvov.

V závere nám ostáva iba skonštatovať, že Brodňanskej rozhodnutie sprostredkovať slovenskému čitateľovi básne Gregora z Nazianzu, jedného z najväčších teológov zlatého veku patristickej literatúry, je nanajvýš záslužné. Veď hĺbka a premyslenosť jeho myšlienok môže poskytnúť i dnešnému človeku intenzívny čitateľský zážitok s duchovným podfarbením.

Katarína Karabová · Trnava

Vexilla Regis. Výbor z latinské duchovní poezie. Preložila Markéta Koronthályová. Druhé, opravené vydanie. Praha: Vyšehrad 2013. 168 s. ISBN 978-80-7429-340-5.

Na rozdiel od Českej republiky, kde sa bilingválne edície latinských textov vydávajú pomerne často v špecializovaných vydavateľstvách (napr. Oikúmené), na Slovensku podobné vydavateľské aktivity zaznamenávame ojedinele. Dlhodobejšie vychádza edícia *Starokresťanská knižnica*, ktorú od roku 2006 vydáva vydavateľstvo Dobrá kniha. Doteraz vyšlo šesť zväzkov, z nich len niektoré majú bilingválny charakter. Druhým slovenským edičným

zámerom je rad *Scrinium latino-slovacum* (od roku 2006 vydáva Katedra klasických jazykov Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity), v ktorom vychádzajú vo forme paralelných latinsko-slovenských textov novolatinské diela, zväčša z prostredia historickej Trnavskej univerzity.

Jedným z českých vydavateľstiev, ktoré sa venujú vydávaniu latinských prekladov, je pražské vydavateľstvo Vyšehrad. V aktuálnom roku ponúklo čitateľskej verejnosti pôvabnú zbierku kresťanskej poézie *Vexilla regis* (Zástavy Kráľa), ktorá pre komerčný úspech prvého vydania z roku 2004 vo vydavateľstve BBart vychádza v druhom, doplnenom a opravenom vydaní. Vizuálne príťažlivá kniha obsahuje výber najznámejších textov latinskej duchovnej poézie, ktoré vznikali a postupne sa formovali v cirkevnom prostredí od 4. do 13. storočia. Čitateľ má možnosť vďaka bilingválnemu vydaniu knihy zahĺbiť sa do myšlienok latinskej pôvodiny a ich interpretácie v českých prekladoch vysokoškolskej pedagogičky Markéty Koronthályovej.

Výbor pozostáva z piatich desiatok poetických textov, ktoré sú zoradené formálne, podľa literárneho žánru. Autorka výberu pripravila prierez od príležitostných spevov cez sekvencie, mariánske antifóny až k hymnom. S ohľadom na skutočnosť, že ide o texty duchovného rázu, z ktorých sa väčšina dodnes užíva pri rôznych bohoslužobných obradoch katolíckej cirkvi, v podtitule každej básne je uvedené aj jej liturgické určenie počas rímskeho cirkevného roka. Mnohé boli ešte počas stredoveku zhudobnené a stali sa tak súčasťou európskej hudobnej tradície.

Hoci na tomto mieste nie je možné spomenúť všetky texty ani ich autorov, resp. predpokladaných autorov, spomenieme niekoľko pozoruhodných výtvorov. Zmienku si akiste zaslúžia hymny Venantia Fortunata, považovaného za posledného antického kresťanského básnika alebo za prvého básnika stredoveku, ktorému sa pripisuje autorstvo hymnu *Vexilla regis prodeunt*, často označovaného za jeden z najväčších básnických klenotov hymnickej tvorby. Venantius je zrejme pôvodcom i veľkonočného hymnu na oslavu kríža *Pange, lingua, gloriosi proelium certaminis*, ktorého počiatocné slová *Pange, lingua, gloriosi corporis mysterium* si vypožičal pre svoj hymnus o Božom tele Tomáš Akvinský. Pavlovi z Akvileji sa pripisuje hymnus *De caritate*, ktorý sa v súčasnosti používa na Zelený štvrtok pri obrade umývania nôh a pravdepodobným autorom v zbierke uvedeného hymnu *De nomine Iesu* je Bernard z Clairvaux.

Ďalšie mená z radu preslávených či menej známych tvorcov duchovnej poézie zaradených do tohto výberu sú Ambróz Milánsky, obratný cirkevný politik i plodný spisovateľ (*Te Deum laudamus, Deus creator omnium*), Hermannus Contractus (*Ave maris stella*), Thomas Caelanensis (*Dies irae*), Hilarius Pictaviensis (*Aeterne rerum conditor*), Maurus Hrabanus (*Veni Creator*